

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

مشخصات لایحه
دوره دوازدهم - سال اول

شماره ثبت ۸۲

دفتر مطالعات زیربنایی
گروه حمل و نقل

نوع گزارش:

- طرح / لایحه
- نظارتی
- راهبردی
- پیش‌نویس قانونی

شماره مسلسل:
۲۵۰۲۰۶۹۳

تاریخ شروع مطالعه
۱۴۰۳/۱۱/۱۵

تاریخ انتشار:
۱۴۰۴/۲/۱۵

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه تصویب معاهده (کنوانسیون) سازمان بین‌المللی علائم کمک ناوبری دریایی»

وجیهه امینی (گروه حمل و نقل)، محمد آدمی ابرقویی «دفتر مطالعات حقوقی - گروه حقوق بین‌الملل»

چکیده

با توجه به اهمیت، تأمین ایمنی دریایی و نقش استانداردهای علائم کمک‌ناوبری دریایی در بهبود و هماهنگ‌سازی مستمر علائم یاد شده جهت تردد ایمن، مقرون به صرفه و مؤثر شناورها در راستای منافع جامعه دریایی و حفاظت از محیط زیست و کمک‌های فنی و مشورتی سازمان بین‌المللی علائم کمک‌ناوبری دریایی به کشورهای عضو در این زمینه، لایحه تصویب معاهده (کنوانسیون) سازمان بین‌المللی علائم کمک‌ناوبری دریایی پس از تصویب در جلسه ۱۴۰۲/۱۱/۲۹ هیئت وزیران برای انجام تشریفات قانونی، به مجلس شورای اسلامی ارسال شده است. موافقت‌نامه مذکور، شامل یک مقدمه، بیست و دو ماده و یک ضمیمه است. با توجه به ماده (۱۶) موافقت‌نامه، هیچ‌گونه قید تحدید تعهدی در مورد این معاهده (کنوانسیون) در نظر گرفته نخواهد شد. بنابراین، وضعیت تبصره «۲» ذیل ماده واحده با موضوع رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ابهام قرار می‌گیرد. بدین ترتیب، تصویب موافقت‌نامه مذکور نیازمند رفع ابهام در خصوص ماده (۱۶) و انجام اصلاحات مورد نیاز است.

حبیب‌اله ظفریان، محمدحسن معادی رودسری (ناظران علمی)؛ حمیدرضا فوری (مدیر مطالعه)؛ عسکر صفری آقبلاغی «دفتر مطالعات سیاسی» (اظهار نظر کننده)؛ حمیده سادات وفایی (صفحه‌آرا)؛ سیده مرضیه موسوی راد (ویراستار ادبی)

۱. مقدمه

انجمن بین‌المللی علائم کمک ناوبری و چراغ‌های دریایی^۱ (به صورت خلاصه انجمن بین‌المللی چراغ‌های دریایی)^۲ یک انجمن فنی بین‌المللی غیرانتفاعی است که در سال ۱۹۵۷ تأسیس شد. این انجمن، متصدیان، سازندگان، مشاوران و مؤسسات علمی و آموزشی در زمینه علائم کمک ناوبری دریایی را از تمام نقاط جهان گردآوری کرده و فرصت تبادل و مقایسه تجربیات و دستاوردها را برای آنها فراهم می‌کند. این انجمن از ۲۲ اوت ۲۰۲۴ رسماً وضعیت خود را از یک سازمان غیردولتی به یک سازمان بین‌دولتی تغییر داد. سازمان جدید، سازمان بین‌المللی علائم کمک ناوبری دریایی، نام دارد [۱]. سازمان بنادر و دریانوردی به‌عنوان نماینده دولت جمهوری اسلامی ایران، با توجه به اهمیت علائم کمک ناوبری دریایی در تأمین ایمنی دریانوردی، از سال ۱۳۳۶ در انجمن بین‌المللی چراغ‌های دریایی عضویت دارد.

«لایحه تصویب معاهده (کنوانسیون) سازمان بین‌المللی علائم کمک ناوبری دریایی» که بنا بر پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱۱/۲۹ هیئت وزیران به تصویب رسیده است، مشتمل بر ماده‌واحد و سه تبصره به انضمام متن معاهده مشتمل بر یک مقدمه، بیست و دو ماده و یک ضمیمه برای انجام تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شده است.

۲. بررسی محتویات

در ارتباط با «لایحه تصویب معاهده (کنوانسیون) سازمان بین‌المللی علائم کمک ناوبری دریایی» موارد ذیل قابل طرح است:
الف) براساس تبصره «۳» ماده‌واحد، از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این معاهده (کنوانسیون) برای دولت جمهوری اسلامی ایران، ردیف (۴۹) جدول شماره (۲) پیوست ماده‌واحد قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی مصوب ۱۳۶۵ نسخ می‌شود.

قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی مشتمل بر ماده‌واحد و سه تبصره و دو فقره فهرست ضمیمه در جلسه ۱۳۶۵/۰۱/۲۶ در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است. ردیف (۴۹) جدول شماره (۲) این قانون، به انجمن بین‌المللی چراغ‌های دریایی وزارت راه و ترابری سازمان بنادر و کشتیرانی ۸۰۰۰ فرانک سوئیس اشاره دارد [۲].
ب) براساس ماده (۱۶) معاهده، هیچ‌گونه قید **تحدید تعهدی** در مورد این معاهده (کنوانسیون) در نظر گرفته نخواهد شد.

۳. ملاحظات

در این بخش، مواد «لایحه تصویب معاهده (کنوانسیون) سازمان بین‌المللی علائم کمک ناوبری دریایی»، مورد بررسی قرار گرفته و نظرات کارشناسی عبارت است از:

الف) براساس بند «۱» ماده (۵) معاهده، سازمان از دولت‌های عضو، اعضای وابسته و اعضای همکار تشکیل خواهد شد. با توجه به طی کردن فرایند قانونی جهت تصویب لایحه مذکور در مجلس شورای اسلامی، عضویت جمهوری اسلامی ایران در این سازمان به‌عنوان **دولت عضو** است.
ب) پیشنهاد می‌شود تبصره «۲» ذیل ماده‌واحد بدین شکل اصلاح شود:

«تبصره «۲» - رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرا یا اصلاح این معاهده الزامی است». باید توجه داشت از آنجاکه براساس ماده (۱۶) معاهده، هیچ‌گونه قید **تحدید تعهدی** در مورد این معاهده (کنوانسیون) در نظر گرفته نخواهد شد، در نتیجه امکان در نظر گرفتن حق شرط در موافقت‌نامه مذکور وجود ندارد؛ بنابراین وضعیت تبصره «۲» پیشنهادی ذیل ماده‌واحد با موضوع رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی، ابهام دارد و لازم است برطرف شود.

1. International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities (IALA)

2. International Association of Lighthouse Authorities

3. International Organization for Marine Aids to Navigation

۴. جمع‌بندی و پیشنهادات

مطابق با آنچه بیان شد پیشنهاد می‌شود تبصره «۲» ذیل ماده واحد بدین شکل اصلاح شود: «تبصره «۲»- رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرا یا اصلاح این معاهده الزامی است.» با توجه به ماده (۱۶) «معاهده (کنوانسیون) سازمان بین‌المللی علائم کمک ناوبری دریایی»، هیچ‌گونه قید تحدید تعهدی در مورد این معاهده (کنوانسیون) در نظر گرفته نخواهد شد، بنابراین وضعیت تبصره «۲» و امکان پیگیری آن به‌عنوان یک حق شرط در ابهام قرار می‌گیرد. بدین ترتیب، تصویب لایحه مذکور نیازمند رفع ابهام در خصوص ماده (۱۶) معاهده و انجام اصلاحات مورد نیاز است.

جدول ۱. ارزیابی مفاد لایحه موافقت‌نامه

شماره ماده	موافق	مخالف	پیشنهاد اصلاح	پیشنهاد الحاق	پیشنهادهای اصلاحی
ماده واحد	✓				
تبصره «۱»	✓				
تبصره «۲»			✓		تبصره «۲»- رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷) و یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای هرگونه اصلاح معاهده (کنوانسیون) الزامی است. تبصره «۲» - رعایت اصول هفتاد و هفتم (۷۷)، یکصد و بیست و پنجم (۱۲۵) و یکصد و سی و نهم (۱۳۹) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرا یا اصلاح این معاهده الزامی است.
تبصره «۳»	✓				
مقدمه	✓				
ماده (۱)	✓				
ماده (۲)	✓				
ماده (۳)	✓				
ماده (۴)	✓				
ماده (۵)	✓				
ماده (۶)	✓				
ماده (۷)	✓				
ماده (۸)	✓				
ماده (۹)	✓				
ماده (۱۰)	✓				

شماره ماده	موافق	مخالف	پیشنهاد اصلاح	پیشنهاد الحاق	پیشنهادهای اصلاحی
ماده (۱۱)	✓				
ماده (۱۲)	✓				
ماده (۱۳)	✓				
ماده (۱۴)	✓				
ماده (۱۵)	✓				
ماده (۱۶)		✓			
ماده (۱۷)	✓				
ماده (۱۸)	✓				
ماده (۱۹)	✓				
ماده (۲۰)	✓				
ماده (۲۱)	✓				
ماده (۲۲)	✓				

منابع و مأخذ

[1]The International Organization for Marine Aids to Navigation. Available from: <https://www.iala.int/>.

[۲] قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمان‌ها و مجامع بین‌المللی، ۱۳۶۵، مجلس شورای اسلامی.

گزیده سیاستی

لایحه تصویب معاهده (کنوانسیون) سازمان بین‌المللی علائم کمک ناوبری دریایی، نیازمند رفع ابهام در خصوص قید تحدید تعهد در ماده (۱۶) موافقت‌نامه و انجام اصلاحات مورد نیاز جهت رعایت اصول ۷۷، ۱۲۵ و ۱۳۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است.

